

عنوان مقاله:

ارزیابی تغییرات الگوی رودی رودخانه مارون و تحلیل هیدروژئومورفولوژی منطقه مطالعه موردی: رودخانه مارون (از سرچشمه تا ورودی آن به رودخانه جراحی)

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیای طبیعی، دوره 10، شماره 35 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

مهران مقصودی - دانشیار گروه جغرافیای طبیعی (ژئومورفولوژی) دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران، تهران، ایران

سید محمد زمان زاده - استادیار گروه جغرافیای طبیعی (ژئومورفولوژی) دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران، تهران، ایران

مجتبی یمانی - استاد گروه جغرافیای طبیعی (ژئومورفولوژی) دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران، تهران، ایران

عبدالحسین حاجی زاده - دانشجوی دکتری گروه جغرافیای طبیعی (ژئومورفولوژی) دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

رودخانه‌ها نقش مهمی در تغییرات لندفرمها بازی می‌کنند و تاثیر بسزایی بر بهره برداری انسانی از محیط‌های پیرامون خود دارند. بررسی تغییرات بستر و مورفومتری رودخانه‌ها از مباحث علم ژئومورفولوژی رودخانه‌ای می‌باشد. ارزیابی مورفومتری رودخانه از نگاه علوم زمینی و ژئومورفولوژی در مدیریت توسعه پایدار منطقه مهم بوده و از نگاه تغییر شکل بر لندفرمهای منطقه موثر است. در این تحقیق به رودخانه مارون پرداخته می‌شود که در جنوب غربی کشور قرار دارد و از ارتفاعات حدود ۳۰۰۰ متر از سطح دریا سرچشمه می‌گیرد. این رودخانه بعد از عبور از سازندهای زمین شناسی زون زاگرس چین خورده وارد دشت بهبهان در جنوب شرقی خوزستان می‌شود و پس از عبور از ناهمواری تپه ماهوری وارد رودخانه جراحی و سپس وارد خلیج فارس می‌شود. در این مقاله کل رودخانه مارون از سرچشمه آن تا ابتدای رودخانه جراحی به طول تقریبی ۲۸۰ کیلومتری جهت استخراج مورفومتری آن براساس دو شاخص ضریب خمیدگی و زاویه مرکزی انتخاب گردید. براساس تعدد رودخانه‌های دائمی و رودخانه مارون و ناهمواری منطقه، رودخانه مارون به ۵ بازه مختلف تقسیم شد. در این مقاله برای ارزیابی ضریب خمیدگی از نقطه تغییر انحنا استفاده شده است. علاوه بر دو شاخص مذکور، شاخص جهت جریان طراحی و برای کلیه مسیر رودخانه بدست آورده شده است. در شاخص زاویه مرکزی، میانگین زاویه مرکزی نیز توسط مولفان طراحی و بدست آمد که از آن می‌توان برای پیش بینی وضعیت مکانی شکل رودخانه نسبت به وضعیت فعلی آن استفاده نمود. طبق شاخص ضریب خمیدگی رودخانه مارون از نوع سینوسی و از نظر شاخص جهت جریان نیز از نوع شرقی- غربی می‌باشد. به علت شیب کم پروفیل طولی رودخانه در بازه‌های انتهایی، الگوی رودخانه بیشتر و سریعتر از سایر بازه ها تغییر الگو می‌دهد. علت تغییر انحنا و از جمله دلایل تغییر جهت و الگوی رودخانه در بازه‌های مورد نظر مسائل زمین شناسی و توپوگرافی، اقلیم، تکتونیک و هیدروژئولوژی منطقه زاگرس می‌باشد، که در پروفیل طولی رودخانه مارون متفاوت می‌باشد. دبی بالای رودخانه و نیز نزولات جوی بر الگوی رودخانه مارون به خصوص در بازه‌های ابتدایی موثر بوده است.

کلمات کلیدی:

رودخانه مارون، مورفومتری، زاویه مرکزی، ضریب خمیدگی، هیدروژئومورفولوژی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1328484>

